

Aifric Campbell

Schrijven is een daad van vertrouwen

vertaling: René Hooyberghs

Aifric Campbell over haar verblijf in Passa Porta: 'Deze ruimten zijn de grootste geschenken aan schrijvers, het aanbod krijgen van vrijheid en de uitdaging om een vorm te krijgen in een ongevormd idee.'

Aifric Campbell is een Ierse schrijfster. Ze publiceerde drie romans en kwam voor haar vierde boek haar notities en ideeën ordenen en aan de samenhang werken op uitnodiging van Passa Porta in Brussel. In het relaas van haar verblijf in Brussel lezen we hiernaast de neerslag.

Ze werkte meer dan tien jaar in een topfunctie voor de Brits-Amerikaanse beleggingsbank Morgan Stanley. De geboorte van een kind en een zware depressie maakten een eind aan haar carrière.

Haar derde roman Stop (On the Floor) handelt over dit onderwerp, maar ook over volwassenwording, het eigen leven in eigen handen nemen. Op de achtergrond Desert Storm en de eerste Iraakse oorlog en een onbetrouwbare minnaar bepalen mede haar lot. Campbell stond met deze roman op de longlist van de Orange Fiction Prize in 2012.

Ik kwam naar Brussel om aan mijn vierde roman te beginnen. In werkelijkheid kwam ik om hem te schrijven – om het boek "zwart op wit" te krijgen. Aan mijn studenten serveer ik altijd Hemingway's botte raad omdat hij waar is: zonder tekst is er niets, is er enkel een idee in je hoofd.

De laatste drie jaar heb ik aan drie verschillende ideeën gewerkt, kleine blauwe moleskine notaboekjes volgeschreven, A4-blocnotes in verschillende kleuren, papiertjes op mijn nachttafel, nota's in mijn iPhone, mijn desktopscherm is een muur van WORK IN PROGRESS folders. Dit is een crisis van procrastinatie, uitgebreid tot levensecht verlies en verdriet in de laatste achttien maanden. Aanzetten van fictie voelen aan als het lopen op een springplank om op te stijgen, ogenblikken vol angst terwijl je naar de rand sprint. Dus als ik op de Eurostar van Londen naar Brussel stap ben ik beverig van de koffie, heb een pijnlijke nek en een dreigend gevoel dat ik met niets zou kunnen terugkomen.

Ik verander al mijn gewoonten: alle e-mail accounts worden naar afwezig gezet, met zero doorsturen. Log alles off en schakel Wifi uit. De opluchting is verbazend, het gevoel van bevrijding door volkomen onbereikbaar te zijn. Alleen een telefoon, op stil. Ik stuur mijn zoon dagelijks een sms.

Geen tv. Geen alcohol. Geen vlees. (Waarom weet ik niet, het lijkt me alleen maar juist). Ik eet muesli en yoghurt, appels, vijgen, sla, tomaten, feta. Ik schrijf me in bij de gym om de hoek en ga er iedere dag naartoe, werk hard, ingeplugd op de soundtrack die ik voor het boek heb samengesteld. Country muziek en liefdesverdriet. Ik bedenk dat ik te lang naar Bach heb geluisterd, me vastklampend aan structuur en zekerheid.

Ik installeer een 24-uur woordenteller – dat is nieuw, maar ik heb een kwantitatieve focus nodig. Mijn jaren als bankier hebben me gewoon gemaakt aan cijfers als maatstaf en een doel heeft een zuivere eenvoud.

Ik schrijf scènes in willekeurige volgorde, zonder stoppen. Zonder terug te kijken of te herlezen op mijn mac. Ik wandel 's morgens vroeg door de straten, als de winkels hun luiken openen, er fladderen kleurrijke wimpels bij het kanaal, mannen lossen kratten met fruit, vaten met olijven, staan te roken, te staren. 's Avonds laat zie ik het flikkeren van een tv in een appartement aan de overkant. Het is ongewoon warm voor september en aan de overkant van de straat zitten mensen bij Menelas te eten tot middernacht.

Elke avond maak ik per remote een back up van het boek op mijn harde schijf aan de universiteit. Het is een zuiver proces, waardoor ik e-mail vermijd.

Slaap is wisselvallig. Onregelmatig. Er zijn black-out gordijnen in de kamer en ik word elke nacht rond drie of vier uur plotseling wakker, sluip door het appartement, maak nota's, kijk uit het raam naar de schaduwen beneden op het smalle plein met de fontein. Op een nacht zie ik twee dronken mannen die falend proberen op een houten bank te klimmen alsof ze op de maan wandelen.

Ik beweeg me op de tast binnen de ruimte van het boek – het is als door een portaal struikelen, binnen de wereld van verbeelding waarin ik zal leven tot ik het laatste woord heb bereikt. Ik herken dit gevoel, maar het heeft zo lang geduurd om dit te bereiken. Ik weet enkel dat het het schrijven is, het zwart op wit, dat de overgang maakt.

Ik lees. George Steiner, Denis Johnson, Guillermo Martinez, Kristien Hemmerechts, Bertrand Russell, TS Eliot, Yeats, Per Petterson, Margaret Atwood. Ik blader door een Franse atlas en verwonder me er over hoe verschillend de bekende wereld lijkt in een vreemde taal. Ik probeer niet te denken aan de andere schrijvers die aan deze tafel hebben gezeten en getwijfeld. Die zich misschien ook vragen hebben gesteld over het waarom en hoe.

De botsing van talen in Brussel is opwindend, katapulteert me in de bevreemding waarnaar ik verlang, houdt me alert over woorden, over het vreemde complexe van

spraak, de onverwachtheid, houdt me ontvankelijk voor het onverwachte. Als je alle routine uitschakelt, contact verbreekt, blijf je over met een versie van jezelf die enkel door het boek gedreven wordt.

Ik sta stil. Ik staar – naar een opgezette vos in een raam van kant, een ronddraaiende toren van gesmolten chocolade, twee hondjes op de schoot van een bedelaar, een gele plastic stoel, een vlucht van opgeheven iPhones op de Grote Markt bij valavond.

Kunstenaars spreken altijd over hun behoefte aan lange, ononderbroken ruimten. Zo belangrijk is kunde, het voelen van het gewicht van een woord, een zin. Schrijven is een daad van vertrouwen – op de springplank staan, je tenen die zich om de rand krommen, in vol en duidelijk bewustzijn over alles wat kan fout gaan bij de sprong (en dat zal het doen), maar verleid door die opwinding, door dat risico. Je smijt je vooruit in de duik, glijdt onder de oppervlakte en daar vind je het verhaal dat eronder schuilt.

Ik zit op de achterbank van een Buick, luister naar het gesprek van twee vrouwen die elkaar pas ontmoet hebben. De weg is leeg, gaat door een bos, donker, diep. En ik volg hem; sta niet stil bij alle gebreken die in de volgende weken aan het licht zullen komen. Op dit ogenblik vertrouw ik alleen op het verhaal dat zich op het scherm afspeelt (DH Lawrence, ik hou er niet eens van om DH Lawrence te lezen.)

Ik stel me mijn zoon op het terrein voor. Het ogenblik van kalme stilte als hij een dode bal klaarlegt. Dat ogenblik juist voor wat nu gaat gebeuren.

Ik pak tegen m'n zin in. Vouw de vellen papier met verhaallijnen en nota's en puzzels. Ik streel mijn mac. Ik ben ver voorbij mijn doel geschoten. Ik leg de sleutels op tafel. Dan twijfel ik op de drempel, probeer het ogenblik van vertrek zo lang mogelijk uit te stellen. Deze ruimten zijn de grootste geschenken aan schrijvers, het aanbod krijgen van vrijheid en de uitdaging om een vorm te krijgen in een ongevormd idee. Zodat het boek, de tekst en het begin ervan voor altijd ingebed zullen blijven in de plaats waar ze hun vlucht namen, in Brussel, op het appartement op de hoek van Antoine Dansaer, het houten bureau op de tweede etage. ■